

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Reykjavík, 5. desember 2006

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um vörugjald og virðisaukaskatt á matvælum.

Á Alþingi hefur verið lagt fram frumvarp er varðar breytingu á lögum um vörugjald og virðisaukaskatt á matvæli, ásamt lögum um gjald af áfengi og tóbaki. Samkvæmt frumvarpinu mun virðisaukaskattur af matvælum lækka úr 14% og 24,5% í 7% auk þess sem vörugjald af matvælum, öðrum en sykri, sykurvörum og súkkulaðivörum, verður fellt niður. Það vekur athygli að gosdrykkir og sykraðir svaladrykkir eru ekki undanskyldir niðurfellingu vörugjalds, líkt og önnur sætindi. Niðurstaðan er því sú að þessir drykkir eru meðal þeirra matvara sem koma til með að lækka hlutfallslega mest þegar bæði kemur til lækkun á virðisaukaskatti úr 24,5% og niðurfelling á vörugjaldi (8 kr/lítra). Þessar aðgerðir samræmast ekki mannelissjónarmiðum sem ættu að vera lögð til grundvallar breytingar sem þessar. Hins vegar er jákvætt að vatn á flöskum skuli vera undanþegið vörugjaldi. Slíkt gjald ætti aftur á móti að vera áfram á öllum drykkjum með viðbættum sykri.

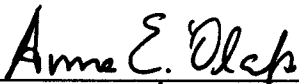
Íslendingar hafa ekki farið varhluta af offitufaraldrinum sem eykst stöðugt í öllum löndum Evrópu sem og heiminum. Yfir helmingur fullorðinna og fimmti hluti barna hér á landi er yfir kjörþyngd. Þó að ýmsar jákvæðar breytingar hafi orðið á mataræði hér á landi á undanförunum árum hafa einnig orðið neikvæðar breytingar. Neysla gosdrykkja er gífurleg og drekka unglingsstrákar mest af gosi og sykrudum svaladrykkjum, eða að meðaltali tæpan lítra á dag, og 55% af sykri í fæði þeirra kemur úr gosdrykkjum (*Landskönnun á mataræði 15-19 ára, 2002*). Þótt unglingsstúlkur drekki minna er neysla gosdrykkja of mikil hjá flestu ungu fólki. Mikið magn gosdrykkja og annarra sykraðra svaladrykkja hefur verið tengt við aukna tíðni ofþyngdar og offitu, ásamt öðrum þáttum, því er mikilvægt að reyna að takmarka neyslu þessara orkuríku drykkja. Niðurstöður rannsóknar á mataræði 9 og 15 ára barna (*Rannsóknastofa í næringarfræði, 2003-2004*) leiddi í ljós að þriðjungur orku hjá 15 ára börnum kemur úr fæðuflokkum sem gefa mjög lítið af vítamínum, steinefnum og trefjum, þ.e. fæðuflokkum eins og drykkjarvörum (öðrum en mjólk), sælgæti, ís, kökum og kexi.

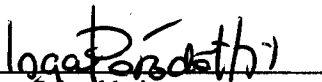
Þessar tölur, sem nefndar hafa verið, greina frá meðaltalsneyslu en breytileiki á milli samfélagshópa er mikill. Rannsóknir, sem gerðar hafa verið á áhrifum verðbreytinga á fæðu, hafa sýnt að verðlækkningar virka neysluhvetjandi.

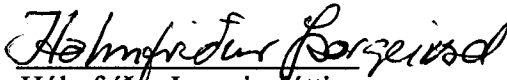
Vert er að benda á að rannsóknir sýna að verðnæmi gosdrykkja er töluverð og verðlækkun þeirra hefur mest áhrif á neyslu þeirra þjóðfélagshópa sem almennt er erfitt að ná til með heilsuhvetjandi skilaboðum. Í því samhengi má nefna að unglingar eru mjög næmir fyrir verðbreytingum. Einnig ber að geta þess að næmni þeirra sem neyta mikils magns gosdrykkja er töluverð. Verðbreyting hefur hins vegar minni áhrif á þá sem drekka sykraða gosdrykki í hófi. Hér er því um að ræða aðgerð sem mun hafa neysluhvetjandi áhrif á unglingana okkar og þá sem nú þegar neyta mikils magns gosdrykkja.

Þann 16. nóvember sl. var undirritaður í Istanbúl í Tyrklandi sáttmáli milli Evrópulanda og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar, um baráttuna við aukna tíðni ofþyngdar og er Ísland aðili að þeim samningi. Í sáttmálanum eru stjórnvöld kölluð til ábyrgðar auk þess sem kallað er eftir enn meiri samstöðu og samvinnu milli allra hagsmunaaðila en verið hefur: opinberra aðila, iðnaðarins og einkamarkaðar, frjálsra félagasamtaka, einstaklinga og fjölskyldna. Því skýtur skökku við að á sama tíma skuli stjórnvöld hér á landi leggja til breytingar á sköttum og gjöldum sem leiða til lækkunar á verði sykraðra gosdrykkja og þar með væntanlega um leið aukinnar neyslu þeirra.

Virðingarfyllst,

Anna Elísabet Ólafsdóttir,
forstjóri Lýðheilsustöðvar

Inga Þórsdóttir,
formaður manneldisráðs

Hólmfríður Þorgeirsdóttir,
verkefnisstjóri næringar